

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra aplikované ekonomie a ekonomiky

Teze diplomové práce

Udržitelný cestovní ruch na Třeboňsku z pohledu místních aktérů

Vypracovala: Bc. Michaela Merčáková

Vedoucí práce: doc. RNDr. Zuzana Dvořáková Líšková, Ph.D.

České Budějovice

2023

Klíčová slova: cestovní ruch, udržitelný rozvoj cestovního ruchu, udržitelné formy cestovního ruchu, spolupráce místních aktérů, vnímání udržitelnosti cestovního ruchu, Třeboňsko

Anotace

Cestovní ruch je zdrojem obživy na celém světě. Jinak tomu není ani na Třeboňsku. Rozvoj cestovního ruchu však nemůže pokračovat stejným tempem jako doposud. Je nutné si uvědomit limity území, na kterých cestovní ruch probíhá a začít nejen uvažovat, ale také se chovat, udržitelněji, ačkoliv to nemusí být na počátku jednoduché. Cestovní ruch neovlivňuje pouze ekonomiku území, ale také místní obyvatelé a přírodu. Celkově přináší ekonomické, sociální, environmentální a také kulturní dopady na oblast ve které probíhá. Oblast Třeboňska je známá pro svou zachovalou přírodu v CHKO Třeboňsko. Právě především kvůli zachovalé přírodě je každoročně cílem mnoha turistů, kteří zde mají na výběr z mnoha forem udržitelné turistiky. Tato práce se zabývá odvětvím cestovního ruchu, udržitelností a udržitelným rozvojem cestovního ruchu. Dále jsou zde uvedeny udržitelné formy turistiky, které nabízí Třeboňsko. V práci je analyzován názor a přístup obyvatel k rozvoji cestovního ruchu na Třeboňsku, ale také dalších místních aktérů, kterými je město Třeboň, CHKO Třeboňsko, Mikroregion Třeboňsko a MAS Třeboňsko. Hlavním cílem práce je zhodnocení spolupráce mezi těmito aktéry a vnímání udržitelnosti cestovního ruchu místními obyvateli Třeboňska. Na základě vyhodnocení dotazníkového šetření, zpracování informací ze strategických dokumentů místních aktérů a studia literatury, jsou v práci navržena opatření, která podpoří rozvoj cestovního ruchu na Třeboňsku v udržitelné formě.

Úvod a přehled literatury

Metodika

1. Studium české i zahraniční literatury, recenzovaných článků, strategických dokumentů místních aktérů, souvisejících zákonů a internetových zdrojů
2. Uvedení udržitelných forem turistiky na Třeboňsku a podpora jejich rozvoje
3. Představení místních aktérů cestovního ruchu
4. Dotazníkové šetření, zpracování dat, přijetí nebo zamítnutí hypotéz, vyhodnocení spolupráce místních aktérů a vnímání problematiky udržitelného rozvoje cestovního ruchu místními obyvateli
5. Stanovení návrhů opatření pro budoucí rozvoj udržitelného cestovního ruchu na Třeboňsku a efektivní spolupráci místních aktérů cestovního ruchu

Cíl práce

Hlavním cílem práce je zhodnocení cestovního ruchu na Třeboňsku, tedy zda splňuje principy udržitelného rozvoje z pohledu místních aktérů, kterými jsou pro tuto práci stanoveni obyvatelé oblasti Třeboňska, MAS Třeboňsko, která spojuje jak fyzické osoby, tak podnikatele a obce na Třeboňsku. Dále Mikroregion Třeboňsko, který sdružuje obce na Třeboňsku, jednotlivé obce Třeboňska, které byly vybírány tak, aby byly co nejbližší městu Třeboň a samotné město Třeboň. Společně se zhodnocením cestovního ruchu na Třeboňsku, je cílem vyhodnocení, jak spolupracují místní aktéři, jejichž spolupráce je jednou z podmínek udržitelného rozvoje cestovního ruchu a také vyhodnocení vnímání problematiky udržitelnosti cestovního ruchu místními obyvateli. Na základě tohoto zhodnocení bude možné formulovat doporučení budoucích opatření pro udržitelný rozvoj cestovního ruchu oblasti Třeboňska.

Úvod

Cestovní ruch, který je součástí turistického průmyslu 21. století, tvoří neodmyslitelnou část světové ekonomiky. Pro rozvojové země je rozvoj cestovního ruchu důležitou strategií, která napomáhá ekonomickému růstu, vytváření pracovních míst, zlepšení potravinové bezpečnosti a zmírnění chudoby. Průmysl cestovního ruchu není jen o ubytování, dopravě a stravování, jak asi napadne téměř každého, když se o cestovním ruchu začne mluvit. Ve skutečnosti se jedná o mnohem pestřejší spektrum možností, které lze rozvíjet v rámci rozvoje cestovního ruchu.

Ačkoliv se CR definuje nejvíce na globální úrovni, jinak tomu není ani na úrovni států, regionů a území. Třeboňsko, kterému je věnována tato práce, je cestovním ruchem známé a jeho význam pro rozvoj tohoto území rok od roku stoupá. Na rozvoj cestovního ruchu ale kromě

turistů, kteří sem míří obvykle za rekreačními účely, mají ovšem největší vliv místní aktéři. Těch je bezesporu mnoho. Práce je zaměřena na ty, které hodnotím jako klíčové, co se týče vlivu na rozvoj cestovního ruchu. Je jimi město Třeboň, které je centrem Třeboňska a také hojně turisticky navštěvovaným místem, dále jsou jím CHKO, Mikroregion a MAS Třeboňsko, které mají v rozvoji Třeboňska také své slovo. V neposlední řadě jsou významnými aktéry obce na Třeboňsku a jejich obyvatelé, jichž se rozvoj cestovního ruchu dotýká každým rokem více.

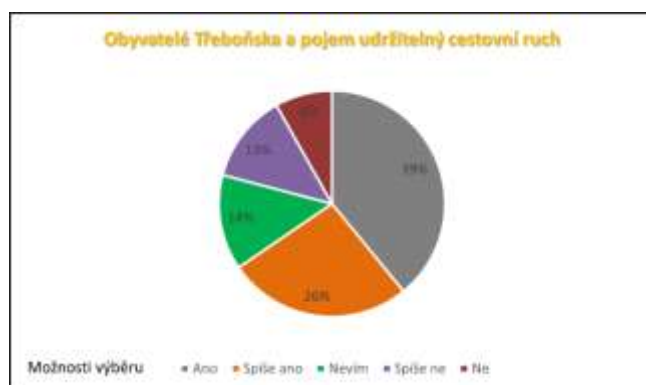
Na odvětví cestovního ruchu působí mnoho faktorů. Naopak odvětví cestovního ruchu a jeho rozvoj s sebou přináší také přínosy a dopady na území, na kterém probíhá, na přírodní prostředí, ale také na místní obyvatele. Tyto přínosy jsou pozitivní i negativní. Pozitivní přínosy jsou podporovány, zatímco ty negativní je potřeba co nejvíce eliminovat. Rozvoj cestovního ruchu také není možné udržovat v tempo jako doposud. Po všech debatách o udržitelném rozvoji jako takovém, se i v souvislosti s cestovním ruchem začíná mluvit o udržitelném rozvoji cestovního ruchu jakožto novém odvětví cestovního ruchu. Udržitelný rozvoj cestovního ruchu je postaven na 3 pilířích – ekonomické, sociální a environmentální. Rozvoj udržitelného cestovního ruchu je podmíněn mnoha faktory. Jedním z nich je také spolupráce místních aktérů. A právě této spolupráci a vnímání udržitelného rozvoje cestovního ruchu na Třeboňsku je věnována diplomová práce.

Výsledky

Vnímání problematiky udržitelnosti cestovního ruchu místními obyvateli

Vzhledem k tomu, že se diplomová práce týká udržitelného cestovního ruchu, jednou ze základních otázek dotazníkového šetření byla otázka, která vedla ke zjištění, zda se s pojmem udržitelný cestovní ruch místní obyvatelé Třeboňska někdy setkali. Převažovala odpověď ano nebo spíše ano, jak lze vidět v grafu 1. V souvislosti s cestovním ruchem a jeho rozvojem bylo dále důležité zjistit, zda obyvatelé vnímají cestovní ruch na Třeboňsku jako rozvíjející se. Výsledek byl naprosto jednoznačný – ano.

Graf 1: Obyvatelé Třeboňska a pojem udržitelný cestovní ruch

Zdroj: vlastní zpracování

Vnímání samotného rozvoje cestovního ruchu na Třeboňsku je však nejednoznačné a s ním i dopady CR, které obyvatelé vnímají. Záleží tedy spíše na konkrétních situacích, protože i u vnímání přítomnosti turistů převažuje neutrální postoj. Co je však už více jednoznačné, je vnímání přínosů cestovního ruchu. Zde převažuje odpověď ano. Za nejvíce převažující přínosy považují obyvatelé příjmy pro místní podnikatele, následované výstavbou nových cyklostezek. Zároveň ale bylo obyvateli potvrzeno, že vnímají dopady turismu na životní prostředí, a to především z důvodu znečištění odpadky.

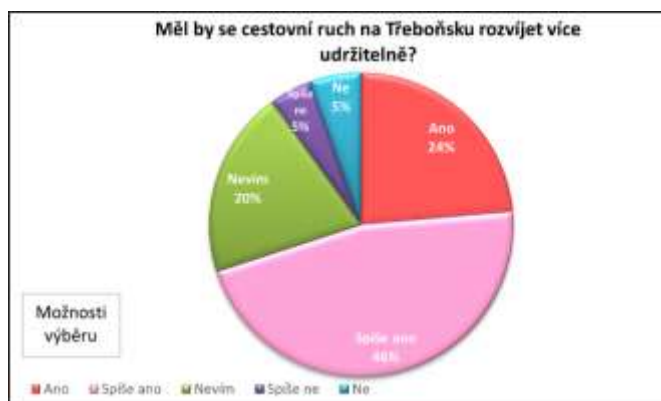
Graf 2: Vnímání přínosů cestovního ruchu na Třeboňsku

Zdroj: vlastní zpracování

Vzhledem k tomu, že si obyvatelé uvědomují potřebnost cestovního ruchu, ale zároveň i jeho dopady, je zde i souhlas s tím, že by se měl cestovní ruch na Třeboňsku rozvíjet více udržitelně a měly by jej podporovat i obce, ve kterých žijí. V případě obcí je nutná osvěta jejich občanů, protože většina obcí potvrdila, že udržitelný rozvoj cestovního ruchu podporuje, avšak občané tuto podporu příliš nevnímají. Jinak je tomu v případě města Třeboň, u kterého tuto podporu vnímají poměrně výrazněji.

Graf 3: Vnímání potřeby rozvoje udržitelného cestovního ruchu místními občany

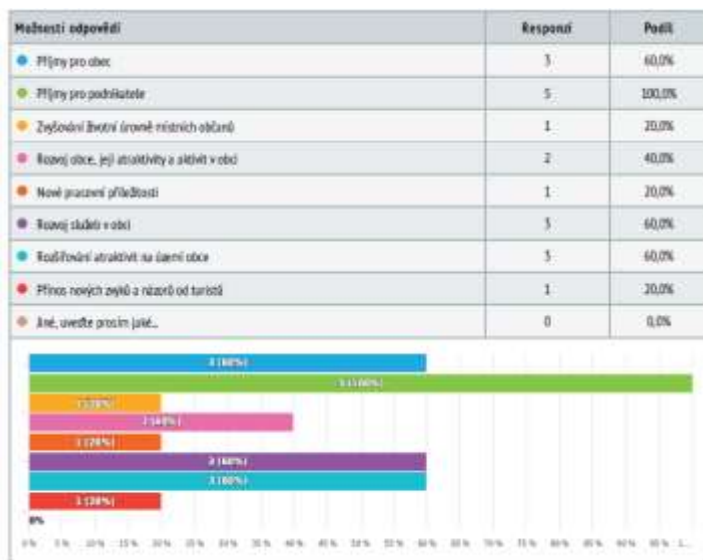

Zdroj: vlastní zpracování

Obce na Třeboňsku a udržitelný cestovní ruch

Výsledky ukazují, že názory obcí se v některých tématech různí, v některých jsou naopak naprosto jednotné. Příkladem jednotného názoru může být dotaz na pozitivní přínosy plynoucí z cestovního ruchu. Zde je 100% zastoupení u příjmů pro podnikatele.

Graf 4: Vnímání přínosů z cestovního ruchu obcemi na Třeboňsku

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce byla obcemi potvrzena spolupráce na rozvoji CR s MAS a dalšími svazky obcí. Kromě jedné obce odpovědělo zbylých 8 obcí, které byly dotazovány, že rozvoj CR podporují. Možností podpory je několik, přičemž nejpočetněji zvolenou formou podpory je samotná propagace obcí, která turisty přiláká, poté když už turisté obec navštíví, tak je čekají informační tabule, které se těší oblibě v posledních letech společně s dalšími atraktivitami a aktivitami obcí. Příkladem mohou být například ukázky typických vesnických řemesel, zvyklostí, tradic (Masopust, pálení čarodějnic), ale také zajímavá místa a památky. Udržitelný CR je založen na zachování kulturních památek, ale také přírodního dědictví, čímž dotázané obce také podporují rozvoj CR. S pojmem udržitelný CR se poté setkala 7 z devíti dotázaných obcí a poměrně překvapivým výsledkem je, že pouze 4 obce uvádí, že plánují rozvoj CR v jejich obcích s ohledem na udržitelnost, na což je navázána i další otázka týkající se strategického plánu, u které je stejný výsledek. Překvapivé je to především proto, že jihočeské obce mají svůj ještě většinou zachovalý, typický ráz a okolí obcí na Třeboňsku je také zachovalé. Zde bych tedy očekávala větší zájem o plánování s ohledem na udržitelnost, už jen proto, že je to stále více zdůrazňovaná a doporučovaná forma CR. Nutnost rozvoje CR s ohledem na udržitelnost si ale obce začínají uvědomovat, protože do budoucna se snaží tyto podmínky zlepšovat. Možností, jak mohou tyto podmínky zlepšovat, jsou různé. Nejvíce zvolenou formou jsou již zmíněné

tabule, třídění odpadů nebo třeba také samotná osvěta občanů. Nejvíce si však obce uvědomují nutnost spolupráce s dalšími obcemi na udržitelném rozvoji a tématech udržitelnosti. Všechny 9 obcí poté uznává, že pocítují nárůst dopravního zatížení v obci, ale zároveň uznávají, že buď není možné nárůst nikterak regulovat nebo není až takový, aby se regulovat musel. Na základě výsledků dotazníkového šetření mezi obcemi na Třeboňsku vyplynulo z dotazníků, že obce sice podporují rozvoj CR, ale prozatím ne tak moc udržitelnou formou, jak bude časem nezbytné vzhledem k tomu, že zájem o poznávání Třeboňska se každým rokem zvyšuje a bude potřeba se tomuto trendu přizpůsobit.

Místní akční skupina Třeboňsko a udržitelný cestovní ruch

Nejčastější spolupráce probíhá mezi MAS Třeboňsko a městem Třeboň. Vzhledem k tomu, že členy MAS jsou nejen obce, ale také fyzické a právnické osoby, probíhá zde širší a častější spolupráce. MAS Třeboňsko pomáhá a podporuje realizaci projektů, které přímo i nepřímo podporují rozvoj cestovního ruchu. Je to především zmíněnou finanční spoluprací na projektech rozvoje CR a podporou místních podnikatelů. Konkrétní podpora v minulosti směřovala na vzdělávání pro zaměstnance v gastronomii, podporu podnikatelů v CR, správu webu a na spolupráci s Turistickou oblastí Třeboňsko. Tyto formy podpory napomáhají přímo nebo nepřímo rozvoji CR na Třeboňsku a je zde možné vidět i spolupráci s dalším aktérem na Třeboňsku – Turistickou oblastí Třeboňsko. Podmínkou získání zdrojů na novější projekty je již běžně udržitelnost rozvoje CR. Z toho vyplývají i aktivity MAS, které musejí být plánovány s ohledem na udržitelnost. MAS Třeboňsko dále podporuje nejvíce rozšířené formy turistiky na Třeboňsku, které jsou blíže vysvětleny a popsány výše. Konkrétními podporovanými udržitelnými formami turistiky na Třeboňsku je ekoturistika, agroturistika, venkovská turistika, cykloturistika a pěší turistika.

Tabulka 1: Podporované formy udržitelné turistiky Místní akční skupinou Třeboňsko

Možnosti odpovědí	Responzi
Ekoturistika	1
Agroturistika	1
Venkovská turistika	1
Pěší turistika	1
Cykloturistika	1
Hipoturistika	0
Rybářská turistika	0
Myslivecká turistika	0
Jiné, uveďte prosím jaké...	0

Zdroj: vlastní zpracování

Cestovní ruch bezesporu přináší pozitivní, ale také negativní vlivy na území Třebońska. Mezi pozitivní řadí MAS Třeboňsko finanční příjmy do státních a místních rozpočtů, které považuje MAS Třeboňsko za ty nejdůležitější, ale také příjmy místním podnikatelům a nové pracovní příležitosti pro místní obyvatele. Naopak za negativní přínosy považuje MAS Třeboňsko dopady na životního prostředí, odpady a nárůst dopravního zatížení, a to především v hlavní sezóně.

Město Třeboň a udržitelný cestovní ruch

Z dotazníkového šetření vyplývá, že při tvorbě strategického plánu města, jehož jednou z částí je právě oblast cestovního ruchu, spolupracuje s místními aktéry, kterými jsou občané, podnikatelé, MAS Třeboňsko a CHKO Třeboňsko. Na odborné části si poté zve ke spolupráci odborné organizace. To je známkou toho, že spolupráce mezi místními aktéry na Třeboňsku probíhá. Na základě této spolupráce mohou být stanoveny cíle tak, aby splňovaly požadavky a představy místních aktérů. Důležitým faktorem rozvoje CR je, že jej město podporuje. Způsobů, kterými město Třeboň podporuje rozvoj CR, je několik a nejedná se o podporu rozvoje pouze na území města, ale také na celém Třeboňsku.

Tabulka 2: Spolupráce města Třeboň s dalšími aktéry na Třeboňsku

Možnosti odpovědi	Responzi
● Občané města Třeboň	1
● Okolní obce na Třeboňsku	0
● Podnikatelé	1
● MAS Třeboňsko	1
● Mikroregion Třeboňsko	0
● CHKO Třeboňsko	1
● Neziskové organizace	0
● Odborné organizace	1
● Jiné, uveďte prosím jaké...	0

Zdroj: vlastní zpracování

Město Třeboň podporuje udržitelný rozvoj CR, plánuje s ohledem na udržitelnost a stanovuje cíle, ať už všeobecné nebo ty strategické ve strategickém dokumentu, s ohledem na udržitelnost. To tedy potvrzuje fakt, že se praxe shoduje s tím, co uvádí strategický dokument, na jehož sestavení se podíleli místní aktéři, kteří měli logicky možnost se vyjádřit ohledně svých obav, přání, představ a potřeb. To potvrzují také odpovědi v dotazníku, ze kterých jasně vyplývá spolupráce na rozvoji CR s MAS a CHKO Třeboňsko.

Aktivitami ve městě poté plánuje město zlepšovat podmínky pro rozvoj udržitelného CR. Tedy především to, aby neprobíhal ve městě masový turismus, ke kterému by stávající rozvoj mohl vést, vzhledem k tomu, že každým rokem turistů, kteří město navštíví přibývá. Jedním z dílčích cílů vedoucích k udržitelnosti CR je regulace a boj s výkyvy, které způsobuje sezónnost. Sezónnost je problémem napříč světem a jinak tomu není ani na Třeboňsku. Město se tyto výkyvy snaží podporovat tím, že pořádá kulturní akce i mimo hlavní sezónu. Tím přiláká turisty, kteří by do Třeboně jinak mimo sezónu nezavítali a podpoří tak nejen CR jako takový, ale také místní podnikatele. Třeboň si uvědomuje potřebu odpovědnosti v CR a vede k ní turisty. Aktuálně je to pouze prostřednictvím výzev k třídění odpadů, ale nejen třídění, ale celkovému zacházení s odpady.

Chráněná krajinná oblast Třeboňsko a udržitelný cestovní ruch

U tohoto aktéra nebylo možné na základě dotazníkového šetření vyhodnotit spolupráci a podporu na rozvoji cestovního ruchu na Třeboňsku.

Mikroregion Třeboňsko a udržitelný cestovní ruch

Dotazníkovým šetřením u tohoto aktéra byla zjištěno, že účelem, za kterým bylo sdružení založeno, je oblast jiného odvětví, která s odvětvím cestovního ruchu nespolupracuje.

Porovnání spolupráce místních aktérů a vnímání udržitelnosti cestovního ruchu místními obyvateli

V části, která se týkala místních občanů, bylo cílem zjistit především vnímání rozvoje a podpory rozvoje CR a také problematiky udržitelnosti. Občané byli dotazováni, zda si myslí, že by jejich obec podporovala rozvoj CR. Zde převažovala odpověď neví, ačkoliv vybrané obce téměř všechny odpověděly, že ano. Naopak v případě města Třeboň, převažovala aktivní podpora CR. Zde je zatím nedostatečná informovanost. Celkově je však vnímání problematiky udržitelného CR místními občany až překvapivě pozitivní a rozvoje CR také. Občané jsou pro regulaci a směřování k udržitelnosti rozvoje CR, zároveň si ale uvědomují jeho potřebnost pro rozvoj území, služeb, a především jako zdroj příjmů pro místní podnikatele.

Cestovní ruch na Třeboňsku již probíhá udržitelnou formou, ale ne vždy a všude. K této formě rozvoje je potřeba se postupnými kroky dostávat. Jak vyplývá z dotazníkového šetření, aktéři si nezbytnost udržitelného rozvoje uvědomují a snaží se k ní přistupovat zodpovědně. Pro efektivní rozvoj tímto způsobem je však nezbytná již několikrát zmíněná spolupráce aktérů. Pokud vyloučíme ze závěrečného vyhodnocení Mikroregion a CHKO Třeboňsko, u nichž spolupráce nebyla potvrzena, u zbylých aktérů lze potvrdit, že spolupráce na rozvoji

udržitelného cestovního ruchu probíhá. Místní občané tuto spolupráci a podporu aktérů vnímají, avšak ne tolik, jak by bylo žádoucí. Je proto vhodné pokračovat s osvětou místních obyvatel, kteří jinak s rozvojem cestovního ruchu souhlasí a uvědomují si jeho potřebnost pro rozvoj území. Potvrzují však potřebu řízení tohoto rozvoje, aby se z udržitelného turismu na Třeboňsku nestal turismus masový.

Tabulka 3: Spolupráce místních aktérů Třeboňska

Místní aktér	Podporuje rozvoj CR	Spolupráce v oblasti CR	Vnímání podpory rozvoje CR občany
MAS Třeboňsko	Ano	Ano	Nebylo zjišťováno
Mikroregion Třeboňsko	Ne	CR není předmětem činnosti	Nebylo zjišťováno
CHKO Třeboňsko	Nebylo zjištěno	Nebylo zjištěno dotazníkovým šetřením	Nebylo zjišťováno
Město Třeboň	Ano	Ano	Ano
Obce na Třeboňsku	Ano	Ano	Ano

Zdroj: vlastní zpracování z výsledků dotazníkového šetření

Diskuse a závěr

Cestovní ruch je neustále rostoucím a rozvíjejícím se odvětvím po celém světě. Problémem na úrovni EU a ČR je to, že CR není zatím jasně definován, chybí konkrétně zaměřené zákony a na úrovni EU nemá zatím nemá ani svůj rozpočet. Ačkoliv se jedná o velmi rychle rozvíjející odvětví a sama EU chce napomáhat směřování rozvoje CR tak, aby se jednalo o inteligentní, odpovědné a udržitelné odvětví. CR nemá ani jasnou pozici v národním hospodářství a EU. S tím souvisí to, že každý stát, ale i region, město nebo obec podporují rozvoj CR po svém, což může v horších případech vést až k masovému turismu nebo k nárůstu negativních dopadů. Z toho vyplývá nezbytnost rozvoje v udržitelné podobě. Jinak tomu není ani na Třeboňsku, které je známé svou zachovalou přírodou, kulturními památkami, menšími vesnickými sídly a udržitelnými formami CR. Tyto udržitelné formy je i nadále potřeba rozvíjet a podporovat. Dále je potřeba také rozvíjet spolupráci, která je jednou z podmínek udržitelného rozvoje CR. Aby bylo dosaženo vyrovnaní všech tří pilířů udržitelnosti a kvalitní spolupráce, je nezbytná koordinace veřejné, soukromé a neziskové sféry a zároveň aktérů v oblasti cestovního ruchu. Sami občané vnímají přínosy CR nejen pro ně samotné, ale i pro území, na kterém CR probíhá. To je především pilíř ekonomický. Uvědomují si však také hledisko životního prostředí, tedy pilíř environmentální a sociální, které se týká dopadů na obyvatele samotné.

Jednou z největších slabin konceptu udržitelnosti cestovního ruchu je jeho neurčitost, obecnost, abstraktnost, nepřesná vymezenost, zjednodušeně řečeno volnost, ale také to, že se do podvědomí aktérů CR teprve postupně dostává. To nejde tak rychle, jak by bylo pro udržitelnost potřeba. Ačkoliv v případě mého vzorku respondentů jsem byla i já sama překvapena, jaké množství respondentů odpovědělo, že se s pojmem udržitelný CR setkala. Zároveň je slabou stránkou také to, že se odvíjí od jednotlivých území, jeho priorit, slabin, potenciálu, problémů, stavu před rozvojem CR atd. Není proto snadné jednotně stanovit, jak by měl přesně probíhat udržitelný vývoj a jak jej poté udržovat. Nelze jej proto ani nijak vymáhat nebo kontrolovat. Vše je na daném aktérovi, respektive skupině místních aktérů, případně destinačním managementu. Koncept je velmi mnohový a mnohorozměrný, a ačkoliv se jeho základ odvíjí od všeobecného trvale udržitelného rozvoje, který je platný pro celý svět, není ho snadné aplikovat a bez spolupráce místních aktérů a veřejné samosprávy, respektive bez propojení soukromé a veřejné sféry a dalších orgánů, kterých se vývoj týká, není možné konstatovat, že se jedná o udržitelný cestovní ruch.

Uvědomění si potřebnosti rozvoje v udržitelných mezích by nemělo probíhat pouze ve třech několikrát zmíněných dimenzích, ale mělo by se dostávat postupně do vícerozměrného chápání. Tím dojde ke zvýšení povědomí o potřebnosti udržitelnosti, zlepšení vzdělávání, výzkumu, zájmu o udržení kvality životního prostředí, lidské svobody a dalších klíčových oblastí, k čemuž jsou nezbytní kromě místních aktérů také adekvátně vzdělaní pracovníci, kteří nebudou vidět pouze svůj produkt cestovního ruchu, ale například uhlíkovou stopu dodaných produktů.

Šíp a kol. (2020) uvádí, že s rozvojem cestovního ruchu se rozvíjí i přístup jednotlivých aktérů k jeho udržitelnému rozvoji, především jejich společná spolupráce. Spolupráce probíhá mezi soukromými subjekty, přes místní samosprávy, obyvatele, neziskové organizace, organizace destinačního managementu, k národním a mezinárodním vládám. Autor dále uvádí, že na základě výzkumů je potvrzena potřeba respektování udržitelného rozvoje destinací a odvětví cestovního ruchu. V rámci tohoto udržitelného rozvoje je potřeba naplnění všech tří pilířů environmentálního rozvoje, a především zapojení místních komunit, obyvatel a místních poskytovatelů služeb. Toto zapojení místních komunit je zásadním pro úspěch v oblasti rozvoje udržitelného CR. Richards & Hall (2003) poté dále uvádí, že s rozvojem CR roste i zájem o změnu. O změnu k udržitelnosti. Autoři se zabývají otázkou, jak mohou místní komunity (aktéři) přispět k udržitelnému cestovnímu ruchu a co tato forma může těmto aktérům nabídnout. Vzhledem k tomu, že má udržitelnost své pilíře, místní aktéři mají na tyto pilíře vliv.

Z našeho výzkumu vyplývá, že i na území Třeboňska roste zájem o změnu rozvoje k cestovního ruchu k udržitelnější formě. Je však nezbytné, aby byli zapojeni místní aktéři, kteří však musí podstatu udržitelného CR chápat. To znamená, že je potřeba podporovat společenskou odpovědnost, která začíná u každého z těchto aktérů, ale také jejich zájem o zapojení do rozvoje. Aby o toto zapojení měli zájem, je potřeba, aby nejprve pochopili, co jim může tato forma CR přinést. Zájem o změnu, kterou uvádí Richards & Hall, tedy o změnu k udržitelnosti, vyplývá i z dotazníkového šetření. Názory jsou však smíšené a je potřeba rozvíjet tento zájem i nadále. Z výzkumu též vyplývá, že aktéři i na nejnižší úrovni, tedy na té místní, rozvíjejí spolupráci v oblasti rozvoje udržitelného CR. Tím je potvrzeno tvrzení Šípa, který také uvádí, že se zvyšuje zájem o spolupráci mezi aktéry. Na základě výsledků a tvrzení, která vyplynula z dotazníkového šetření, jsou doporučena opatření pro budoucí rozvoj na Třeboňsku. Vzhledem k tomu, že se názory autorů shodují s výsledky dotazníkového šetření, lze konstatovat, že navržená opatření jsou aplikovatelná i mimo oblast Třeboňska.

Diplomová práce byla zaměřena na spolupráci jednotlivých aktérů na Třeboňsku a vnímání problematiky udržitelnosti CR místními občany. Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že někteří aktéři se rozvoji CR nevěnují, ale u zbylých aktérů byla potvrzena spolupráce. Při dalším dotazníkovém šetření bych zapojila ještě Turistickou oblast Třeboňsko z.s., která má k CR na Třeboňsku také blízko, a naopak vynechala Mikroregion Třeboňsko, který se CR nevěnuje vůbec. Vzhledem k tomu, že CHKO Třeboňsko dotazník odmítlo vyplnit, zapojila bych místo něj jiného aktéra z oblasti životního prostředí a ochrany přírody. Vnímání problematiky cestovního ruchu a udržitelného rozvoje CR potvrdilo přijetí stanovené hypotézy.

Závěrem je tedy nutné znovu zdůraznit spolupráci všech místních aktérů. Pokud bude spolupráce efektivní, může být dosaženo udržitelného rozvoje CR, vhodné infrastrukturní úrovně, technických podmínek, podpoře společensky odpovědných aktivit i nastavení právních a morálních podmínek. Je tedy nezpochybnitelné, že CR pomohl a stále pomáhá v mnoha oblastech k rozvoji, ale jeho rozvoj, především ten udržitelný, bývá leckdy sporný nebo až paradoxní. Čím více bude aktérů, kteří budou mít zájem o koncept udržitelného cestovního ruchu a nebudou si jejich zájmy spíše „protiřečit“, tím větší je šance na nalezení vhodné synergie, která v konečném důsledku bude působit pozitivně nejen na veškeré aktéry, ale i prostředí kolem nich.

Seznam literatury použité v tezi¹

Článek v elektronické podobě

Richardson, R. (2021). The Role of Tourism in Sustainable Development. Oxford Research Encyclopedia of Environmental Science. Retrieved 6 Mar. 2023, from <https://oxfordre.com/environmentalscience/view/10.1093/acrefore/9780199389414.001.0001/acref-ore-9780199389414-e-387>.

Internetový článek

World Economic Forum: Global Future Councils. (2022). Retrieved February 26, 2023, from <https://intelligence.weforum.org/>

Kniha

Hall, D., & Richards, G. (2003). Tourism and Sustainable Community Development. Routledge.

Šíp, J. (2020). Venkovský cestovní ruch: Aktuální témata cestovního ruchu. Společnost vědeckých expertů cestovního ruchu (SVECR).

Závodná, L. S. (2015). Udržitelný cestovní ruch: Principy, certifikace a měření. Univerzita Palackého v Olomouci.

---

¹ Plný seznam použité literatury je uveden v textu diplomové práce.

Další bibliografické údaje

Type of thesis: master

Author: Michaela MERČÁKOVÁ

Academic Year: 2022/2023

Department: Department of Applied Economics and Economy, Faculty of Economics, University of South Bohemia in Ceske Budejovice, Czech Republic

Thesis supervisor: doc. RNDr. Zuzana Dvořáková Líšková, Ph.D.

Number of pages: 141

Language of thesis: CZ

Title of Thesis: Sustainable tourism in the Třeboň Region from the perspective of local actors

Annotation: Tourism is a source of livelihood all over the world. It is no different in Třeboňsko either. However, the development of tourism cannot continue at the same pace as before. It is necessary to realize the limits of the territories on which tourism happens and start not only thinking, but also behaving more sustainably although it may not be easy at the beginning. Tourism doesn't affect only the economy of the area but also the local people and nature. Overall, it brings economic, social, environmental and also cultural impacts to the area in which it happens. The area of Třeboňsko is known for its preserved nature in the Třeboňsko PLA. It is mainly thanks to this nature that it is the destination of many tourists every year, who have a choice of many forms of sustainable tourism here. This work deals with the tourism sector, sustainability and sustainable development of tourism. Furthermore, sustainable forms of tourism offered by Třeboň Region are listed here. The thesis analyzes the opinion and approach of residents to the development of tourism in Třeboňsko, but also of other local actors, namely the city of Třeboň, the PLA Třeboňsko, the Třeboňsko Microregion and the Třeboňsko MAS. The main goal of the work is to evaluate the cooperation between these actors and the perception of the sustainability of tourism by the local residents of the Třeboň region. Based on the evaluation of the questionnaire survey, the processing of information from the strategic documents of local actors and the study of the literature, measures are proposed in the work that will support the development of tourism in the Třeboň region in a sustainable form.

Key words: tourism, sustainable development of tourism, sustainable forms of tourism, cooperation of local actors, perception of the sustainability of tourism, Třeboň Region

Přílohy volně vložené: -

Přílohy vázané v práci: obrázky, mapy, grafy, schémata, tabulky